

M.A. (SANSKRIT) Semester - 3 (CBCS) Examination
Oct/Nov. -2019 – [NEW COURSE]
(Grammar) Sidhantkaumudi (Core)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડનું આવશ્યક સમજૂતી સાથે ભાષાંતર કરો. (૧૪)
- Que-1 Explain fully any two of the passages translation: (14)
- (૧) केषां शब्दानाम्। लौकिकानां वैदिकानां च। तत्र लौकिकास्तावत्। गौखश्चः पुरुषो हस्ती शकुनिर्मृगो ब्राह्मणः इति। वैदिकाः स्वल्पि। शनो देवीरभिष्टये। इषे त्वोर्जे त्वा। अग्निमीले पुरोहितम्। अग्न आयाहि वीतय इति।
- (૨) सुदेवो असि वरुण यस्य ते सप्त सिन्धवः। अनुक्षरन्ति काकुदं सूर्यं सुषिरामिव॥ सुदेवो असि वरुण सत्यदेवोऽसि। यस्य ते सप्त विभक्तयः। अनुक्षरन्ति काकुदम्। काकुदं तालु। काकुर्जिह्वा, साऽस्मिन्नुद्यत इति काकुदम्। सूर्यं सुषिरामिव। तदयथा शोभनामूर्मि सुषिरामग्निरन्तः प्रविश्य देहति, एवं ते सप्त सिन्धवः सप्त विभक्तयस्ताल्वनुक्षरन्ति। तेनासि सत्यदेवः। सत्यदेवाः स्यामेत्यध्येयं व्याकरणम्। सुदेवो असि।
- (૩) અથ દ્રવ્યે પદાર્થે કથં વિગ્રહઃ કર્તવ્યઃ। સિદ્ધે શબ્દેઽર્થે સમ્બન્ધેચેતિ। નિત્યો હ્યર્થવતામધૈરભિસમ્બન્ધઃ। અથવા દ્વય એવ પદાર્થ એષ વિગ્રહો ન્યાપ્યઃ સિદ્ધે શબ્દેઽર્થે સમ્બન્ધે ચેતિ। દ્રવ્યં હિ નિત્યમાકૃતિરનિત્યા।
- (૪) કિં પુનર્નિત્યઃ શબ્દઃ, આહો સ્વિતકાર્યઃ? સંગ્રહ એકત્પ્રાધાન્યેન પરીક્ષિતમ્ – નિત્યો વા સ્યાત્ કાર્યો વેતિ। યત્રોક્તા દોષાઃ, પ્રયોજનાન્યપ્યુક્તાનિ। તત્ર ત્વેષ નિર્ણયઃ - યદ્યેવ નિત્યઃ, અધાપિ કાર્ય, ઉભયયાપિ લક્ષણં પ્રવત્યમિતિ।
- પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સૂત્રોને સ્પષ્ટ રીતે સમજાવો: (૧૪)
- Que-2 Explain clearly any two of the following sutras: (14)
- (૧) वर्तमाने लट्।
- (૨) कर्तरि शप्।
- (૩) अस्मद्युतमः।
- (૪) तस्थस्थमिपां तान्तंतामः।
- પ્રશ્ન-૩ 'भु' धातुना तिण्दन्त पदोनी रूपसिद्ध प्रक्रिया यथो. (૧૪)
- Que-3 Discuss a process of तिण्दन्त formation of 'भु' syllable. (14)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૩ 'एध' धातुना तिङन्त पदोनी रूपसिद्ध प्रक्रिया यथो. (૧૪)
- Que-3 Discuss a process of तिङन्त formation of 'एध' syllable. (14)
- પ્રશ્ન-૪ શબ્દાનુશાસનના પ્રયોજનો યથો. (૧૪)
- Que-4 Discuss the શબ્દાનુશાસનસ્ય પ્રયોજનાનિ. (14)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૪ વ્યાકરણ શબ્દની પરિભાષા સમજાવો. (૧૪)
- Que-4 Explain – વ્યાકરણસ્ય પરિભાષા (14)
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે નોંધ લખો: (૧૪)
- Que-5 Write short notes on any two of the following: (14)
- (૧) शास्त्रस्याधिकारी।
- (૨) लोकस्य प्रामाण्यम्।
- (૩) सार्वधातुकम् संज्ञा।
- (૪) प्रातिपदिक संज्ञा।
